

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบหลักสำหรับการประเมินความพร้อมและการวางโครงสร้างที่เหมาะสมในการบริหารจัดการและกำหนดทิศทางการพัฒนาสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ (2) การวิเคราะห์ความต้องการสาขาวิชาใหม่ที่จะบรรจุไว้ในสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สำหรับการเปิดรับนักศึกษาในอนาคต และ (3) เพื่อกำหนดทางเลือกและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สำหรับการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันฯ นั้น มีวิธีการดำเนินการศึกษาตามหลักการของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อยจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากร ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกลุ่มวิชาสาธารณสุขศาสตร์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 คน โดยการใช้หลักการของ PESTEL และ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่มีผลต่อการพัฒนาสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยภายนอกที่วิเคราะห์จาก PESTEL Analysis ที่ควรนำมาวิเคราะห์ประกอบการวางแผนพัฒนาสำนักวิชาฯ ในอนาคต ร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT Analysis ได้แก่ นโยบายด้านการศึกษาและด้านที่เกี่ยวข้องกับกรอบงานกลุ่มสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และแนวปฏิบัติตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง หากพิจารณาสภาพและแนวโน้มทางสังคมนั้นการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาประเทศอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพแรงงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ความหลากหลายของวัฒนธรรม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ซึ่งกำลังคนด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจะเป็นที่ต้องการของประเทศและ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการปรับตัวทางด้านองค์ความรู้และทักษะในกลุ่มผู้ใช้เทคโนโลยีให้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่วนประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนนั้นจัดเป็นความท้าทายที่ภาคส่วนต่างๆ จะนำมาปรับใช้กับองค์กรของตนเอง เช่น ในบริบทมหาวิทยาลัยเองอาจเริ่มพิจารณาการผลิตบัณฑิตที่มีบทบาทโดยตรงต่อการช่วยขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ในปัจจุบัน

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าผลกระทบเชิงบวกของปัจจัยภายนอกดังกล่าวคือโอกาสที่เอื้อต่อการพัฒนาของมหาวิทยาลัย ส่วนผลกระทบเชิงลบแสดงถึงข้อจำกัด อุปสรรค หรือภัยคุกคามต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ในส่วนของผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันด้วย SWOT Analysis นั้น

ผลการศึกษาจากการอภิปรายกลุ่มร่วมกับการสัมภาษณ์ได้ข้อสรุปว่า จุดแข็งและโอกาสที่สำคัญ ได้แก่ การมีระบบรวมบริการและประสานภารกิจของมหาวิทยาลัย และนโยบายการศึกษาด้านสาธารณสุขศาสตร์ที่เปิดให้มีความหลากหลายในการเปิดหลักสูตร ส่วนจุดอ่อนและอุปสรรค ได้แก่

โครงสร้างการบริหารของกลุ่มสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ที่อยู่ภายในสำนักวิชาแพทยศาสตร์ยังก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนและความเป็นนามธรรมของนโยบาย และความไม่เพียงพอของคณาจารย์ยังจัดเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

ในส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการสาขาวิชาใหม่ที่จะบรรจุไว้ในสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สำหรับการเปิดรับนักศึกษาในอนาคตนั้น ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณได้จากการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิตจากสถานประกอบการจำนวน 265 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 430 คน โดยให้เรียงลำดับความสำคัญของ 5 สาขาวิชาที่ควรเปิดสอนในสำนักวิชาใหม่ ได้แก่ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน โภชนาวิทยาและการกำหนดอาหาร สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและสาธารณสุข และการจัดการภัยพิบัติ ผลการศึกษา พบว่า สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนและสาขาโภชนาวิทยาและการกำหนดอาหารเป็นสาขาวิชาใหม่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเป็นอันดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ตามลำดับ จากนั้น ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มย่อยควบคู่กับการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างในกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 10 คน จากสถานประกอบการจำนวน 10 แห่งจากหน่วยงานโรงพยาบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานเอกชน และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษา พบว่า แนวโน้มความต้องการอัตรากำลังคนในสาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ โภชนาวิทยาและการกำหนดอาหาร และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและสาธารณสุข จะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต โดยที่สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชนอาจมีแนวโน้มความต้องการที่ลดลง ส่วนสาขาวิชาการจัดการภัยพิบัตินั้นอาจเหมาะสมกับการจัดอบรมในหลักสูตรระยะสั้นมากกว่าการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีสำหรับบริบทในขณะนี้

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถสรุปได้ว่าทางเลือกและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งสำนักวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ควรเริ่มจากการเพิ่มสาขาวิชาโภชนาวิทยาและการกำหนดอาหารในการเปิดสาขาวิชาใหม่ในระดับปริญญาตรีเป็นลำดับแรก โดยสาขาวิชานี้มีการบรรจุสาขาวิชาดังกล่าวไว้ใน มคอ.1 วิชาชีพสาธารณสุขศาสตร์แล้ว เมื่อพิจารณาร่วมกับบริบทที่วิเคราะห์ได้จาก PESTEL และ SWOT analysis ของกลุ่มวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านนี้ในอนาคตจะสามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศตามนโยบาย Thailand 4.0 และสำหรับสาขาวิชาใหม่ในอนาคตควรเปิดสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสุขภาพและสาธารณสุข ซึ่งเป็นทางเลือกที่สองในการตอบสนองต่อการพัฒนางานทางด้านสาธารณสุขในยุคดิจิทัล โดยการแบ่งส่วนงานในสำนักวิชาใหม่ให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ABSTRACT

This study aims at 1) analyzing current status of key elements in establishing the Institute of Public Health (PH) at Suranaree University of Technology; as well as 2) investigating choices of majors to be added as new school(s), primarily at undergraduate level, as part of the new institute operation; prior to 3) identifying options and feasibility for the establishment of PH institute.

In terms of investigating key elements influencing PH institute development trends at present, research methodology relies mainly on qualitative approach. Data collection was conducted through interviews as well as focus group with 24 key informants; i.e. school faculties, executives, administration support staff and scientists; selected based on purposive sampling. PESTEL analysis was applied as a tool analyzing external factors influencing the institute development trends prior to SWOT analysis. The findings from PESTEL analysis suggest that external key elements should be taken into account in planning for institute of public health establishment include national education policy, public health & environmental policy, national urgent policy, as well as regulations and norms as provided by the Ministry of Education, along with professional legal regulations. Meanwhile, social trends influenced by national development should consider labour health condition, occupational incidents, cultural diversity, as well as environmental changes. Technology factors nowadays can support effective learning, teaching and research development, however, it is aware that it is necessary to provide sufficient knowledge and skills for technology users. Sustainability is currently considered a challenge on how all sectors across the country should integrate this concept into practice regarding their roles, i.e. university's roles include making graduates as human resource for supporting sustainable development towards Thailand 4.0 strategy. Positive and negative impacts analysed in this study can be considered as opportunity and threats for university development trends as well as PH institute establishment. Community public health, nutrition & dietetics, health education, health & public health information technology, and disaster management are considered as choices of schools to be added as part of the PH institute. Questionnaire surveys, interviews and focus group were applied for data collection. Questionnaires were responded by 265 enterprises and 430 high school students suggest that community public health and nutrition & dietetics are ranked as the first and the second major which should be added. Then, focus group and interviews were conducted with 10 key informants from 10 organisations; i.e. hospitals, local government administration organizations, public health organization, private company, and higher education institutes. The findings suggest that demand trends of graduates from major of health education, nutrition & dietetics; and health & public health information technology tend to increase in future, whereas

those from community public health tends to decrease. In terms of disaster management major, short courses are considered appropriate rather than undergraduate course.

All in all, it can be concluded that feasibility of PH institute establishment can be aligned with options that major of nutrition & dietetics shall be added as a new school for the new PH institute, as it is part of PH higher education standard. Concerning findings from PESTEL and SWOT analysis in this study, demand trends of human resources in this field suggest that professionals in these fields can support national development trends according to Thailand 4.0 strategy. In longer term, school of health & public health information technology should be added as part of institute of public health based on SUT regulations and organization structure.

